

آورده که برخی از این مختصات جدید به طور خلاصه عبارتند از:

- با قطع جریان تجارت جهانی و کاهش سفرهای هوایی مختصات اجتماعی جدیدی را برای کشورها رقم می‌زند که تشدیدکننده خودکفایی و خوداتکایی در این کشورها است.
- وجود عمق بیشتر بحرانی در مناطق پرجمعیت‌تر و شهرهای بزرگ این قابلیت را دارد که روند جهانی اقتصاد را به سمت وسوی شهرهای کوچک‌تر و روستاها بکشاند.
- روند فاصله‌گذاری اجتماعی در طولانی مدت مقیاس واحدهای تولیدی را کاهش داده و اقتصادها را به سمت تکیه بر بنگاه‌های کوچک و متوسط سوق می‌دهد.
- رکود در بازارهای دارایی و سرمایه مشوق نوع جدیدی از کسب‌وکار است که برخلاف کسب‌وکارهای پیشین نه سرمایه‌بر، بلکه کاربر هستند.
- کاهش توانایی دولت‌ها در حمایت از شهروندان خودبه‌خود ایجادکننده سازوکارهای حکمرانی محلی و خرد است؛ جایی که همسایگی نقطه اتکای تصمیم و اقدام است.

۴- جمع‌بندی

جنگ تجاری آمریکا و چین تنها نشانه‌ای از رقابت دو کشور بر سر هر چه دیرتر وارد شدن به رکود بزرگ بود و در واقع کرونا تنها تسهیلگری بود که رکود جهانی را پیش انداخت و شدت بخشید. در این میان نکته جالب این بود که اقتصادها به صورت متوازی از کرونا آسیب ندیدند؛ ولی این به معنی وجود نداشتن راهی در پیش رو نبود. اقتضائاتی نظیر فاصله‌گذاری اجتماعی و ناسیونالیسم و منطقه‌گرایی باعث شده که در این دوره مختصات اقتصادها به سمت وسوی جدیدی پیش برود، شاید در این مختصات جدید کسب‌وکارهای خرد و متوسط جایگاهی مهم‌تر کسب کنند و البته در این میان چالش تأمین مالی این بنگاه‌ها نیز از مسائل مهم خواهد بود تا کشورهایی که بتوانند ترتیبات محلی و اجتماعی قوی‌تری وضع کنند موفق‌تر شوند.

پی‌نوشت:

شده‌اند؛ به این معنا که هم‌اکنون درصد عمده از کیک اقتصادی این کشورها شامل بخش خدمات می‌شود، البته خدمات نه به معنای مرسوم آنکه معطوف به تولید در این اقتصادها رشد پیدا کرده و با رکود این بخش مصرف و همچنین صنایع و بخش خدمات این کشورها با خسارت‌های زیادی مواجه می‌شود.

همچنین در این دوره خسارات کمتری متوجه کشورهایی است که از نظر کشاورزی و غذایی استقلال بیشتری داشته‌اند؛ چراکه ۱- نیازهای اساسی انسان تعطیلی ندارد و ۲- دنیا با پدیده ناسیونالیسم غذایی روبه‌رو شده است که این به نوبه خود اقتصادها را با مخاطره روبه‌رو می‌کند.

البته هنوز جمع‌بندی در این رابطه ساده نیست و به‌عنوان مثال با کاهش قیمت انرژی در جهان مزیت‌های زیادی از چین گرفته می‌شود. یکی از این مزیت‌ها داشتن نیروی کار ارزان است. کشورهای همسایه این کشور می‌توانند تولیدات خود را به داخل کشورهای خود منتقل کنند که البته همین هم به نوبه خود به بحث ناسیونالیسم در این کشورها دامن می‌زند.

۳- تحلیلی از شکل کسب‌وکار در پسا کرونا

با شیوع کرونا در هند و رکود در کسب‌وکارها موج مهاجرت معکوسی از شهرهای بزرگ این کشور به سمت شهرهای کوچک‌تر آغاز شده است. کرونا اقتضائات جدیدی را برای تولید و کسب‌وکار پدید

اقتصادهایی که بیشتر بر بخش خدمات استوار شده باشند خسارت‌های بیشتری می‌بینند. اقتصادهای برتر در دنیا در طول سه دهه اخیر کاملاً «خدماتی‌سازی» شده‌اند؛ به این معنا که هم‌اکنون درصد عمده از کیک اقتصادی این کشورها شامل بخش خدمات می‌شود، البته خدمات نه به معنای مرسوم آنکه معطوف به تولید در این اقتصادها رشد پیدا کرده و با رکود این بخش مصرف و همچنین صنایع و بخش خدمات این کشورها با خسارت‌های زیادی مواجه می‌شود.

اقتصادی و شکل‌گیری انتظارات بر مداری نامناسب است.

اقتصاد دنیا به سان کشتی است که آمریکا دائم بر آن نقب می‌زند، کشورهای دنیا به نوعی این خطر را احساس کرده‌اند و در واقع رقابت اصلی آمریکا با چین بر سر این است که کدام یک دیرتر وارد رکود می‌شوند. حاصل رفتار آمریکا را می‌توان در آینه شاخص‌ها دید، انستیتو «پترسون» با انتشار آماری در رابطه با آزادی تجارت هشدار می‌دهد که جهانی‌سازی دیگر شکست خورده است و همین مخاطرات زیادی را برای جهان (از جمله ایجاد جنگ) به همراه خواهد آورد.

۲- خسارت‌های ناموزون کرونا بر اقتصادهای جهانی

شکی نیست که اقتصاد جهانی با شیوع کرونا به دوره‌ای رکودی وارد شده است؛ ولی مسئله مهم از نظر اقتصاد سیاسی بسته به اینکه ورود کرونا به کشورها به چه شدتی باشد یا ترکیب اقتصادهایی که درگیر این بیماری می‌شوند چگونه باشد خسارت‌های متفاوتی بر این کشورها وارد می‌شود. به‌عنوان مثال کشورهای مقصد گردشگری با خسارت‌های بیشتری روبه‌رو شده‌اند و تخمین زده می‌شود که سفرهای بین‌المللی در سطح جهان طی سال ۲۰۲۰ با کاهش ۲۰ تا ۳۰ درصدی نسبت به سال گذشته مواجه شود. این به معنای کاهش هزینه‌کرد مسافران بین‌المللی به میزان ۳۰ تا ۵۰ میلیارد دلار خواهد بود.

برای مقایسه باید گفت در بحبوحه بحران مالی ۲۰۰۹، سفرهای بین‌المللی در جهان تنها چهار درصد کاهش را ثبت کرد. گفته می‌شود تا ۷۵ میلیون شغل در صنعت گردشگری در خطر تهدید آبی قرار دارند و انتظار می‌رود منطقه آسیا - اقیانوسیه احتمالاً با ۴۹ میلیون شغل در معرض تهدید، زیان‌بارترین منطقه برای گردشگری باشد. سازمان بین‌المللی هواپیمایی اعلام کرده است که شیوع ویروس کرونا موجب خواهد شد در نیمه نخست سال ۲۰۲۰، تعداد مسافران خطوط هواپیمایی با افت ۵۰۳ میلیون نفری روبه‌رو شوند.

همچنین اقتصادهایی که بیشتر بر بخش خدمات استوار شده باشند خسارت‌های بیشتری می‌بینند، ذکر این نکته الزامی است که اقتصادهای برتر در دنیا در طول سه دهه اخیر کاملاً «خدماتی‌سازی»